

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 43. Infertur secundò, ad fundandum prudens iudicium de
dispositione magnorum peccatorum, maximè consuetudinariorum,
facilèque & citò relabentum, fallacia, insufficientiaque esse plenæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

fit istius fortis peccatorum infirmitas? Testatur id frequens experientia, fatenturque quamplurimi consuetudinarii, dum Deus illuminat tenebras, convertiturque corda ipsorum. Itaque contralis fortis peccatorum de sufficientis dispositionis defectu probabilis est præsumptio, vel iustus timor, fundatus in iis quæ in similibus frequenter contingunt.

777 Quæro jam primò per quid elidatur præsumptio ista, vel timor, & in quo argumento fundatur prudens præsumptio in contrarium? Ecce tibi argumentum: Ex eo quòd consuetudinarius unus verà careret contritione: imò ex eo quòd eà consuetudinarii, etiam primà vice se acculantes, frequenter careant, putandus non est eà carere alius, etsi non alia quàm prius, imò etsi non alia quàm illi alii, signa doloris dederit. Verùm:

776 Quæro secundo quare iste alius putandus non sit eà carere, eò quòd consuetudinarii frequenter eà careant, quia consuetudinarii sunt; quorum conversio difficilis esse solet, & suspecta, nisi ad impetrandam plenam conversionis gratiam præmererint longa pietatis ac pœnitentiæ exercitia? Cur similitum hinc simile non est iudicium, quamdiam aliud hinc & nunc non innuunt circumstantiæ?

777 Quæro tertio cur iste consuetudinarius in individuo magis putandus sit habere sufficientem contritionem, quàm contritionis defectum; cum æquale vel majus sit argumentum istud putandi, quàm illud, attentis iis quæ consuetudinarii acciderent?

778 Quæro quartò solidam istius consequentiæ probationem: Hic consuetudinarius non est putandus carere verà contritione. Igitur prudenter putandus quòd eà non careat, nec fallat scriptum, dum se habere putat, non obstante contrarià de consuetudinarii præsumptione. Istam consequentiam nego esse solidam: quia ad iudicium prudens de una parte contradictionis, non sufficit quòd pro altera contradictionis parte non sit iudicandum: alias prudenter iudicari posset, arenas maris numero esse pares. Aliunde nolum consuetudinarii se dispositum asserentis testimonium, ad prudens istud iudicium minime sufficit, ut sæpius demonstravi. Denique ad prudens hæc in re iudicium non sufficit, quòd fieri possit, hinc in individuo consuetudinarii satis esse contritum: quia à potentia ad actum, legitima non est consequentia. Solent tamen advertaris nostris quibusdæm conscientie esse in usu: Talis vel talis peccator, non obstante consuetudine, vel frequenti facilitate relapsu, potest esse contritus. Ergo prudenter credi potest contritus.

779 Unde ad elidendam vim argumenti, quòd arguimus, consuetudinarii conversionem ordinariè esse difficilem, nec brevi post peccatum tempore perfici solitam, sed post multas colluctationes, & non modicam pœnitentiæ exercitia (quòd supra peremptorie probavimus) & hinc inferimus, consuetudinarios, absque illis, ordinariè non esse etiam primà vice absolvendos. Præterea solidus Author noster, illationem hanc videns esse legitimam, fallitatem antecedentis a. 2. §. 9. evincere conatur, assumendo sibi probandum, quòd a consuetudinarii, brevi post peccatum tempore, contritio vera concipi possit. Quòd cum nullus neget, in vanum ad id probandum argumenta multiplicat: ut pote quæ ad nihil servantur, nisi ad rucum faciendum Lectibus impentis, ut apud impentos triumphare videatur. Sed imbecille argumentum vident periti, si sic arguat: Consuetudinarii conversio momento fieri potest: igitur momento ordinariè fit.

780 In vanum etiam a. 3. sect. 2. §. 1. velut asserionem nostram impugnavit, sibi ad probandum assumpsit, validam esse datam pœnitentiæ absolutio-

nem, etsi de interiore ejus contritione per externa pœnitentiæ opera Sacerdoti non constet. De hoc enim nemo est qui dubitet, quando reverà adest debita interna dispositio. In vanum denique ibidem §. 2. multus est ad probandum, non esse necessarium, ut absolutio ordinariè differatur, donec perfecta sit debita pœnitentia. Neque enim contrarium asserimus, nec asserunt illi quibus hoc imponit: quibus idcirco perperam imponit damnatum dogma Petri de Osma.

781 In vanum denique prædicator ille præterens solidus, praxim ordinariè statim absolvendi consuetudinarios, primà quâ se de consuetudinis suæ peccatis acculant vice, seu etiam praxim absolvendi peccatores, hocipso quòd habetur probabile motivum de sufficienti ipsorum dispositione, vocat non solum praxim solidam, sed & per universam Ecclesiam communissimam, ut, assumpto specioso illo titulo, Confessarii ab opposita deterreantur praxi, tamquam habente contra se sensum & praxim universalis Ecclesiæ, uti præterit a. 2. §. 2. n. 203. Quòd enim hoc falsissimum sit, constat ex dictis cap. præcedenti §. 28. à num. 744. ad 760.

782 Nec certè fundata esse potest ista præterentio, nisi vera sit universalis ista propositio: *Omnia praxis per Ecclesiam communissima, est praxis Ecclesiæ* (nam si non omnis, sed aliqua particularis duntaxat talis sit, contra Dialecticæ regulam inferatur, praxim ordinariè, & statim primà vice absolvendi consuetudinarios esse talem: ex puris enim particularibus nihil sequitur.) Atqui universalem istam propositionem non esse veram, imò certissimè esse falsam, pluribus argumentis ibidem est demonstratum. Sicut & consequentiam istam: *Hæc doctrina, vel praxis est communissima per Ecclesiam* igitur est doctrina, vel praxis Ecclesiæ: in erroris, atque hæretici præceptum ducere, Ecclesiæque probrosam & injuriosam esse.

Non semper ergo faciendum quòd communissimè sit, quòdque multitudo etiam Confessariorum facit. Imò à multitudine recedendum (ait Card. Bona, princip. vit. Christ. p. 2. c. ult.) & cum paucis sanctis & electis vivendum; juxta illud: *Vive cum paucis, si vis regnare cum paucis.*

CAPUT XLIII.

Inferitur secundo, ad fundandum prudens iudicium de dispositione magnorum peccatorum, maxime consuetudinariorum, facilitate & cito relabentium, fallacia, insufficientiæque esse plena conversionis signa, quæ proferuntur à Reymackers, Author tempestatis novariensis; alique Juniores: præsertim si non semel ea præstiterint absque ullo promissæ emendationis effectu.

783 Signa illa sunt 1. voluntaria; humilis & dolorosa Confessio; 2. lachrymæ; 3. gemitus; 4. transio pectoris; 5. tristitia vultus; 6. alacris pœnitentiæ impostæ acceptatio. Horum uno, vel altero; docent Confessarium debere esse contentum, ad præterter credendum pœnitentem satis esse contritum; ipsumque proinde absolvendum. Et probant testimoniiis quibusdam Sanctorum, quæ verissima sunt in sensu Sanctorum, quando scilicet signa illa non eliduntur per contraria signa factorum, seu operum: secus quando eliduntur. Porro eliduntur per contraria signa factorum, quando ex post factio apparet, seu non semel apparuit, signa illa non erit, seu non fuisse nisi folia, absque ullo promissæ emendationis fructu. Eò quòd utique consuetudinarii, & recidivi, post præstita non semel signa illa, utique post Confessionem, lachrymas, gemitus, &c. par-

quàm antea facilitate, ac promptitudine redierint ad confessa crimina. Ex isto namque post factò rectè colligitur, signa illa fuisse fallacia, & defectuosa, ut postea demonstrabitur. Per consequens rectè idem concluditur de similibus signis, postea repetitis. Quia *similium simile est iudicium*, atque ex *preteritis*, ut S. Thomas ait, oportet nos quasi *argumentum sumere de presentibus & futuris*. Enimverò, dum facta non correspondent verbis, lachrymis, vel gemitibus, &c. talis unusquisque præsumitur, non qualem se probat verbis, vel lachrymis, &c. sed qualem se probat factis: quia *melior est vox operis, quàm vox oris*. Et plenius est opere docere, quàm voce, prout Sancti docent. Nec verò solis verbis, vel lachrymis suis, &c. sed & factis, seu operibus suis, peccator ostendit cor suum, juxta illud: *paria sunt mentem suam declarare factò, quàm verbis*, L. Paulus respondet, & L. de quibus ff. de legibus. Idque S. Thomas 3. p. q. 84. a. 1. confirmat, dicens: *Peccator, per ea quæ facit, & dicit, ostendit cor suum*. Et in Pl. 48. *Propositum optimè manifestatur per operationem*. Si ergo consuetudinarius, suâ confessione, vel lachrymis, aut gemitibus, pectorisve tunctione, seu alacri poenitentia acceptione testetur se ex toto corde dolere; contrarium verò testetur factis & operibus suis: Confessarius prudenter credere non potest testimonio confessionis, vel lachrymarum, &c. contra æquale vel melius testimonium factorum & operum. Atqui factis & operibus suis testatur, se ex toto corde non doluisse, nec emendationem ex toto corde proposuisse, dum post oris confessionem, lachrymas, gemitus, pectoris tunctionem, vel alacrem poenitentia acceptionem, facile & citò repetit confessa crimina. Quia festino illo, facillique relapsu (præsertim si frequens fuerit) testatur suam oris confessionem, lachrymas, gemitus, &c. non processisse ex corde plenè & totaliter contrito, ut plusquàm centum argumentis infra demonstrabimus ex Scriptura & Patribus, &c. ostendendo, verum esse quod dicit Natalis Alexander Theol. Dogm. tom. 4. in fine, quòd licet ex fragilitate, seu infirmitate cadere iterùm possumus in lethale peccatum, post poenitentiam; vera tamen ex toto corde poenitentia non ita desultoria sit, ut plerisque videtur; non instar marini æstis veniens & recedens; non instar feriærum, quibus gaudent febricitantes, post diem unum aut alterum febri agitando; non instar mundanæ lucis, quæ quotidie oritur & occidit.

784 Et idè SS. Doctores, tamen multa dicant in laudem confessionis, lachrymarum, gemituum, &c. signa tamen ista non habent pro veris & sufficientibus signis animi ex toto corde poenitentis, si post confessionem, lachrymas, &c. peccata facilè & citò repetantur, de iisque eodem modo philosophantur, ac de signis prædestinationis, quæ communiter adferuntur; quæ utique signa sufficientia non sunt, nisi quando conjunguntur cum non peccare. Ut enim benè S. Ambrosius in 1. Corinth. 2. vel quisquis alius est Author istius Commentarii: *Hæc est vera poenitentia, cessare à peccato; sic enim probat dolere se, si de cætero desinat*. Et, ut Gregor. 1. 3. in 1. Reg. 6. *perfectè convertitur, qui cum semel, quod pravè egerat, plangit; quòd demò plangat, ultra non repetit*.

785 De lachrymis verò & gemitibus eorum qui peccata facilè & citò post lachrymas repetunt, quid SS. Patres? *Numquam diluunt gemendo peccatum; quia non desinunt peccare post gemitum*, S. Fulgentius l. 1. de remiss. peccat. cap. 12. Similiter Augustinus tunctionem pectoris dicit quidem signum esse contritionis; sed & hoc dicit: *qui peccatus tundit, & non corrigit; peccata solidat, non tollit*. Et, *peccata tundere, & hæc eadem (pecca-*

ta) *facere, nihil est aliud, quàm peccata pavimentare*. Serm. 332. noviss. edit.

Et hinc citò quòd confessio, lachrymæ, gemitus, tunctio pectoris, & melioris vitæ protestationes eorum, qui vitam in criminibus duxerunt, & in fine, seu periculo mortis, signa illa exhibent, à Patribus habentur velut signa suspecta: quia experientia docet, vix aliquem ex ipsis reperiri, qui, cessante periculo, ad adfecta crimina non redeat, & citò non obliviscatur eorum, quæ metu mortis pollicitus est.

Hinc est etiam, quòd peccator, qui sapiens cum lachrymis, gemitibus, tunctione pectoris, & alacri poenitentia acceptione, spondit proximam occasionem peccandi, quam dimittere tenetur, se dimissurum; bona aliena se, cum possit, restitutum; debita (quibus est solvendum) se soluturum; cum inimico se reconciliaturum, &c. nec eorum quidquam fecit, sed promissa semper violavit; dum idem postea, cum ipsè lachrymis, gemitibus, tunctione pectoris, & alacri poenitentia acceptione rursum promittit, non obstantibus lachrymis illis, &c. non sit fide dignus, sed absque absolute dimittendus, donec promissa opere impleat, uti docent sancti Thomas Villanovanus, Franciscus Xaverius, Carolus Borromeus, & variis in Conciliis declaratur, quæ postea proferentur.

Dicit ergo lachrymis, gemitibus, &c. merito id applicatur, quòd Cardinalis Bona in princip. vit. Christ. p. 1. §. 44. ait: *Solida animi iucunditas (dic pariter solida animi poenitentia) non in fervoris affluentia, non in sensibili dulcedine, non in mollibus quibusdam affectibus, & lachrymis consistit. Nam etiam Turcæ, & alii infideles, in suis precibus, & sacrificiis, hæc interdum experiantur*. Enimverò in vita B. Mariæ de Incarnatione Du Vallius narrat, puellam quamdam stertibus colliqueseri solitam, inter contitendum peccatum, quòd quatuor post horis repetitum erat. Nec defacere, inquit Arnaldus de frequenti Commun. p. 2. cap. 12. qui cum totam noctem humi cubuissent, flagellis que se conficiissent, postredie in idem relaberentur peccatum, cuius tamen accibus à se poenas exegerat.

789 Applicatur & quòd Gregorius 1. 6. in cap. 15. l. 1. Reg. dicit: *Quid prodest cum lachrymis confiteri flagitia, si confessionis vocem non sequitur afflictio poenitentia... nam qui corde non convertitur, quid prodest ei, si peccata confiteatur, etiam cum lachrymis, cum gemitu, cum singultu, cum pectoris tunctione, &c.? Signum ergo veræ conversionis, non est in oris confessione, sed in afflictione poenitentia, conjuncta cum emendatione*. Unde Joannes Baptistæ malè conversos Judæos ad se conversantes increpans, ait: *Gemina viperarum, quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo fructus dignos poenitentia*. *Jo fructu ergo, non in foliis, aut ramis, poenitentia cognoscenda est... Confessionis ergo verba (etiam cum lachrymis) quid sunt, nisi folia?*

Dixi, ex mente S. Gregorii, *conjuncta cum emendatione*; sic enim seipsum explicat l. 2. cap. 3. in l. 1. Reg. *Sunt nonnulli, qui se & de requirit accusant criminis, & pravitate non corrigunt voluntatis*. *Ista non est vera conversio: quia vera conversio, non in ore accipitur, sed in corde: converti enim, simul verè est: conversio quippe dicitur, quasi cordis undique versio*. Damque Ezechiel dixit: *Quicumque die conversus fuerit, vitæ vivet, dixit conversum, non tantum versum... vertitur à peccato, qui jam vult dimittere peccatum: convertitur, qui jam totus, & omnino vertitur*. Augustinus relatus cap. nullus de penit. dicit. 7. Et hoc est quòd sequitur apud Gregorium: *Conversio itaque peccatoris vera tunc est, cum ad*

Creatoris

788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800

Creatoris nostri beneplacitum necque noster homo (exterior scilicet & interior) reductur; cum & caro nostra per iniquitatis odium cobibetur à perpenetratione facinoris, & per amorem iustitiæ mens se extendit ad intentionem bonæ operationis.

791 Terriò, isdem rectè applicatur doctrina Petri Blesensis, tract. de Confess. ubi acriter invectus in consuetudinarios, qui vel aliquandiu peccata differentes, non satis ea lugent, vel lugentes non desierunt, (postquam prioribus dixit, non sine dolore cordis acerbissimo, & anxia cordis afflictione sanantur, que longo usu inolitæ, & intimis animarum medullis infixæ sunt: nec horaria & levi contritione redimi possunt, quibus mors æterna debetur) posteriores admonet, ut eorum pœnitentiam perseverantia comitetur. Quia lachrymæ, & alia ejusmodi pœnitentiæ opera, nequaquam profutura sunt, si ad vomitum quis revertatur. Nemo itaque de momentanea contritione, vel afflictiva lachrymarum prestat. . . . Si senseris in te gratiam compunctiõnis, & afflictivam lachrymarum; non tamen idè te statim arbitreris Domino reconciliatum, seu reconciliatione dignum. . . . Gratium Deo est sacrificium lachrymarum, & pro omnibus delictis iustificans holocaustum; sed quibus? confitentibus, pœnitentibus, non revertentibus ad vomitum, sed. . . . continuantibus dignos pœnitentiæ fructus.

792 Confirmat idipsum S. Aelredus, S. Bernardi synchronus, in specul. charit. cap. 7. quia etiam perditæ vitæ homines, subinde sentiunt aliquid compunctiõnis, etiam usque ad lachrymas ipsas, gemitus, &c. profertque exemplum magni peccatoris, qui, cum immensi visitorum gurgite absorptus, omni se spurcitiæ traderet, nihil proavis flagitii perhorrescens, in tali vita sapiens compungebatur, sapiens lachrymabat, nec solum timore pœnitentiæ, & peccatorum suorum recordatione, quod fortè nemo miraretur; sed etiam miro affectu in amoris Jesu dulcedinem resolutus, quodam mentis osculo ipsum videretur amplecti. Fit hoc plerumque dæmonis arte, qui sæpè perverforum, etiam hæreticorum, sic corda emollit, humoresque commovendo ad lachrymas flecit, ut decepti arbitrentur, sibi benè cum Deo esse. Fit etiam plerumque, occultâ Dei dispensatione, ad hoc ut peccator sensibili ita compunctiõne provocetur ad plenè & integrè se convertendum. Fallitur tamen non ratò peccator, dum istud conversionis incubamentum, pro conversionis accipit consummatione, seu plenitudine; sive, ut D. Gregorius ait, dum plenitudinè consummationem estimat, que adduc blandimenta esse incubationis ignorat. . . . Qui si incubationi suæ non passim crederet. . . . mentem ad tentationem, & ad adversa prepararet, & vitiiis ventibus postmodum tam firmius resisteret, quam ea sagacius prævidisset.

793 U! igitur, quam miserabiliter falluntur (pergit Aelredus cap. 20.) quam sunt suæ salutis proditores, qui vitiiis innumerabilibus ac damnabilibus implicati, siquid hujus, de quo loqueris, experiantur affectus, non solum sibi veniam de præteritis pollicentur; imò ad eadem securus quodammodo revertuntur, nec aliquid hoc spirituali incitamento proficiunt, sed sanctiores hinc semetipsos arbitrantur, in suis sordibus, vel negligentis, impudentius voluntantur. Fortè de talibus ait Apostolus: Dedit illis Deus spiritum compunctiõnis, oculos ut non videant, & aures ut non audiant. Numquid hoc genus compunctiõnis excæcat oculos, aures obturat illarum dumtaxat, qui immansissimas vitiorum sordes sine pœnitentiæ fructibus, paucis lachrymis estimant ablendas? Itaque (ut cap. 17. dixerat) nequaquam secundum momentaneum illum, & ut ita dixerim, horarium affectum Dei pensandus amor, nec verus de peccatis ex toto

788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800

corde dolor. Quod ex contrariis exemplis perspicuum est intueri. Cum enim in Tragædiis, vanisque carminibus, quisquam injuriatus fingitur, vel oppressus, cuius amabilis pulchritudo, fortitudo mirabilis, gratiofus prædicatur aspectus, siquid hæc, vel cum canuntur, audiens, vel cernens, si recitentur, usque ad expressionem lachrymarum quodam moveatur effectu: nonne perabsurdum est, ex hac vanissima pietate, de amoris ejus qualitate capere conjecturam, ut hinc subulsum illum, nescio quem, affirmetur amare, pro cuius ereptione, etiam si hæc omnia verè præ oculis gererentur, ne modicam quidem substantiæ suæ portionem pateretur expendi? Similis proinde ineptiæ est, imò multò majoris insaniæ (attendat Reymakers, qui læsum jis putat esse cerebrum, qui signa ejusmodi sufficere non putant) si quisquam luxuriosus, aut tepidus, ob quosdam internos compungatur affectus, ad vana & lubrica, & sordes pristinas denudò revertens, secundum steriles hæc lachrymas ac momentaneos affectus, de ejus dilectione, vel ex toto corde conversione, ferre sententiam. Sanè hæc voluntas (prosequitur c. 18.) seu dilectio, vel ex toto corde conversio, non secundum momentaneos quoque affectus, sed secundum duo quedam judicanda est, passionem scilicet, & actionem; si videlicet ea, que Deus intulerit, vel inferri permiserit, patienter sustineat, & ea que iusserit, ferventer adimpleat. Nihil proinde consultus, nihil prudentius facere potest Confessarius, nisi ut, per ipsum temporis spatium, in consuetudinariis, & frequenter relapsis, accuratius exploret vitæ & factorum seriem, & inde videat, an stabilem ex toto corde conversionem præ se ferant, iisque mediis sollicitè & ferventer utantur, que necessaria sunt, ad impetrandam plenæ conversionis gratiam, & consuetudinario recens converso necessaria sunt ad cavendum relapsum. Ut enim scriptum est Prov. 18. v. 9. qui molli & dissolutus est, sive, ut Aquila vertit, ignavus, Theodotium remissus in opere suo, frater est sua opera dissipantis. Id est, peccator mollis, & ignavus in practicandis mediis, necessariis ad obtinendam plenæ conversionis & emendationis gratiam, germanus est frater illius, qui destinato animo hæerere vult in peccatis. Unde Septuaginta (apud Corn. à Lapide) textum illum sic vertunt: qui non medetur sibi in operibus suis, frater est perditus seipsum. Mederi autem sibi in operibus suis, est nihil negligere necessarium ad peccatorum curationem, vitæque emendationem. Quæ ubi non apparet, non apparet plena pœnitentia. Hæc enim requirit dolores ut parturientis, Pl. 47. Ad qua verba Augustinus: Quid sint dolores ut parturientis, nisi dolores pœnitentis? Ubi parturientem audis, factum expecta. Parturit vetus homo, sed nascitur novus homo.

CAPUT XLIV.

788
789
790
791
792
793
794
795
796
797
798
799
800

Terriò infertur aequitas ac iustitiæ censura, quæ Illustrissimus D. Guido de Selve, laudatissimus Episcopus Atrebatensis, & unus supra triginta Episcopi cum ipso, propositionem hanc: Confessarius habet rationabile seu sufficiens motivum credendi, quòd pœnitens sit verè contritus (post relapsus, aut adhuc in habitu peccati, vel in occasione proxima existens) quando pœnitens attestatur, se verè esse contritum, & Confessario clarè & manifestè non constat contrarium: hanc (inquam) propositionem damnarunt veluti periculosam, falsam, scan-